

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSKK/12,21

T.C.

YARGITAY

10. Hukuk Dairesi

Esas No. 2019/5194

Karar No. 2020/4538

Tarihi: 17/09/2020

●SOSYAL GÜVENLİK HUKUKUNDA KUSUR SORUMLULUĞUNUN ESAS OLDUĞU
●BORÇLAR HUKUKU ALANINDAKİ KUSURSUZ SORUMLULUK İLKELERİNİN RÜCU DAVALARINDA UYGULANAMAYACAĞI

ÖZETİ: 21. maddede düzenlenen işverenin sorumluluğu kusur sorumluluğudur. Borçlar Kanununda düzenlenen kusursuz sorumluluk hallerinin Kurumun rücu alacağında uygulama alanı yoktur. Kurumun işverene rücu hakkının doğması için iş kazası veya meslek hastalığının işverenin kastı veya iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmiş olması gerekir. Kasıt; iş kazası veya meslek hastalığına, işverenin bilerek ve isteyerek, hukuka aykırı eylemiyle neden olması hâlidir (SSİY m. 45). İş kazası veya meslek hastalığı işverenin, sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi sonucunda oluşmuşsa yine işvereni Kuruma karşı sorumlu hâle getirir. Mevzuat; yasal olarak yürürlüğe konulmuş ve yürürlüğünü muhafaza eden, sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği alanında, yasa koyucu ile yasa koyucunun yürütme veya idareye verdiği yetki sonucu, bu organlarca kabul edilen genel, objektif kural veya hükümlerin tümüdür (SSİY m. 45).

Temel hak ve özgürlükler kapsamında güvence altına alınan kişilik değerlerinin başında bireyin vücut bütünlüğünün dokunulmazlığı gelmektedir. İşverenin temel insan haklarından olan işçinin vücut

bütünlüğünü korumak üzere teknolojik gelişmelerin sağladığı imkân oranında gerekli tedbirleri almalıdır. Bu düzenleme ile işverenin, işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliğine ilişkin mevzuatın kendisine yüklediği, objektif olarak mümkün olan tüm tedbirleri alma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve bu nedenle iş kazası veya meslek hastalığı şeklinde sosyal sigorta riskinin gerçekleşmesi halinde, kusur esasına göre meydana gelen zararlardan Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı rücu sorumlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla, işverenin ve üçüncü kişilerin iş kazasındaki kasıt veya kusurunun tespiti amacıyla; iş kazasının oluşumuna ilişkin maddi olguların eksiksiz biçimde saptanması, sorumluluğu gerektiren her koşulun, kendi özelliği çerçevesinde araştırılıp irdelenmesi, işveren ve diğer ilgililerin kusur oran ve aidiyetlerinin belirlenmesi gerekir

DAVA: Dava, rücu tazminat istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın reddine dair verilen karara karşı davacı Kurum vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesince verilen kararın, davacı Kurum vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-İSTEM

Davacı Kurum, 28/11/2013 gününde meydana gelen trafik/iş kazası sonucu vefat eden sigortalının hak sahiplerine yapılan ödemeler nedeniyle oluşan kurum zararının rücu tahsilini istemiştir.

II-CEVAP

Davalı işverenlik; olayda müvekkil şirketin bir kusurunun olmadığını beyan ederek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

III-MAHKEME KARARI

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

Davanın reddine karar verilmiştir.

B-BAM KARARI

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesince İlk Derece Mahkemesi kararı yerinde bulunarak istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

IV-TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU VE NEDENLERİ:

Davacı SGK vekili aynı istinaf gerekçeleriyle kararın bozulmasını istemiştir.

V-İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE İNCELEME:

Dava; 28/11/2013 tarihinde meydana gelen trafik/iş kazası nedeniyle vefat eden sigortalının hak sahiplerine bağlanan ilk peşin sermaye değerli gelir ve tedavi giderlerinden oluşan kurum zararının tahsili istemine ilişkin olup, davanın yasal dayanağı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 21. maddesidir.

Sosyal Güvenlik Kurumunun sigortalı veya onun hak sahiplerine yaptığı ödemeler nedeniyle işverene başvurabilmesi ve iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık bakımından işverenin sorumluluğu, 5510 sayılı Kanunun 21/1. maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre, “İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettirilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.” 21. maddede düzenlenen Kurum alacağının hukuki niteliği, kanundan doğan basit rücu alacağıdır. Sosyal Güvenlik Kurumu, Anayasa ve yasalarla kendisine verilen görev kapsamında sosyal risklere maruz kalanlara yardımları yapacak ancak kusurlu davranışı ile sebep olanlardan 21. madde kapsamında rücu edebilecektir.

5510 sayılı Kanunun 12/1. maddesine göre işveren, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre sigortalı sayılan kişileri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlardır. 21. maddede düzenlenen işverenin sorumluluğu kusur sorumluluğudur. Borçlar Kanununda düzenlenen kusursuz sorumluluk hallerinin Kurumun rücu alacağına uygulama alanı yoktur. Kurumun işverene rücu hakkının doğması için iş kazası veya meslek hastalığının işverenin kastı veya iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmiş olması gerekir. Kasıt; iş kazası veya meslek hastalığına, işverenin bilerek ve isteyerek, hukuka aykırı eylemiyle neden olması hâlidir (SSİY m. 45). İş kazası veya meslek hastalığı işverenin, sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi sonucunda oluşmuşsa yine işvereni Kuruma karşı sorumlu hâle getirir. Mevzuat; yasal olarak yürürlüğe konulmuş ve yürürlüğünü muhafaza eden, sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği alanında, yasa koyucu ile yasa koyucunun yürütme veya idareye verdiği yetki sonucu, bu organlarca kabul edilen genel, objektif kural veya hükümlerin tümüdür (SSİY m. 45).

Temel hak ve özgürlükler kapsamında güvence altına alınan kişilik değerlerinin başında bireyin vücut bütünlüğünün dokunulmazlığı gelmektedir. İşverenin temel insan haklarından olan işçinin vücut bütünlüğünü korumak üzere teknolojik gelişmelerin sağladığı imkân oranında gerekli tedbirleri almalıdır. Bu düzenleme ile işverenin,

işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliğine ilişkin mevzuatın kendisine yüklediği, objektif olarak mümkün olan tüm tedbirleri alma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve bu nedenle iş kazası veya meslek hastalığı şeklinde sosyal sigorta riskinin gerçekleşmesi halinde, kusur esasına göre meydana gelen zararlardan Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı rücu sorumlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla, işverenin ve üçüncü kişilerin iş kazasındaki kasıt veya kusurunun tespiti amacıyla; iş kazasının oluşumuna ilişkin maddi olguların eksiksiz biçimde saptanması, sorumluluğu gerektiren her koşulun, kendi özelliği çerçevesinde araştırılıp irdelenmesi, işveren ve diğer ilgililerin kusur oran ve aidiyetlerinin belirlenmesi gerekir.

Eldeki davada, karara dayanak olan kusur raporunda sigortalı Hamit Köse'nin "karayolunda seyir halinde iken aracını yeterince dikkatli şekilde sevk ve idare etmediği, olay sırasında, trafik şartlarını, yol durumunun, aracın teknik özelliklerini göz önünde bulundurarak aracını güvenli bir şekilde seyir edebilecek hızda sevk ve idare etmeyerek trafikte seyir halinde iken gerekli dikkat ve özeni göstermeyerek kazanın meydana gelmesine sebep olduğu, davalı işverenin trafik kazasına karışan aracın işleteni konumunda olduğu, Trafik kazasının meydana gelmemesi için davalı işverenin alabileceği bir tedbir olmadığı gibi bir ihmali de söz konusu olmadığı, tüm sebeplerle trafik kazasına sebep olan araç sürücüsü Hamit Köse'nin olayda %100 kusurlu olduğu, İşvere şirketin kusurunun bulunmadığı, 3. kişilerin zararlarına karşı kusursuz sorumluluğunun bulunduğunu" bildiren kusur raporunun ve yine aynı gerekçelerle sigortalının %100 Kusurlu olduğunu bildiren İstanbul Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesi raporunu hükme esas aldığı ve davanın reddine karar verdiği görülmekle birlikte; Mevcut raporların Trafik kusuru kapsamında düzenlendiği anlaşılmakla, sigortalının sevk ve idaresindeki aracın, bakım ve onarımının yapıp yapılmadığı, aracın modeli ve araçtan kaynaklanan bir teknik arızanın bulunup bulunmadığı yönünde varsa tespit ve delillerde irdelenerek ayrıca kaza saati de dikkate alınarak, kazalının 1 gün öncesi çalışma ve dinlenme durumlarında ayrıca irdelenip, müfettiş rapor içeriği ile birlikte değerlendirilip yeniden 5510 sayılı Yasanın 21. maddesi kapsamında rapor alınıp sonucuna göre karar verilmelidir.

Mahkemece belirtilen esaslara ve usule uygun olmayan bilirkişi raporu esas alınarak, eksik inceleme ve yanlılgı değerlendirilmeye dayanan yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir ve bozmayı gerektirir.

O hâlde, hükmü temyiz eden davacı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesinin istinaf başvurusunun reddine ilişkin kararının kaldırılarak İlk Derece Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesi kararının HMK'nın 373/1 maddesi gereği kaldırılarak temyiz edilen ilk derece mahkemesi hükmünün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine, bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, 17/09/2020 gününde oybirliğiyle karar verildi.